

מאת יגאל לביב

מודעי גורם לאובדן המצאה

מהפכנית בהפקת נפט

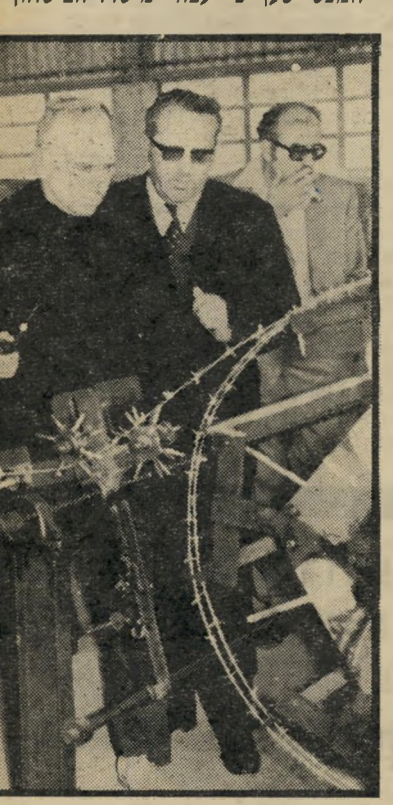
כמויות גדולות בנבג. רום פנה למישרד האנרגיה בבקשה כי יממן את פיתוח ה"מצאה", אך מודעי התייחסו בביטול ל"בקשה". בליט ברירה פנה רום לחברות הנפט הגדולות, ומישלחות שלהן מקימות בימים אלה בארץ. יתכן כי תוך ימים אחדים תיחתם העסקה עם החברות הזרות וישראל תאבד את ההמצאה.

המצאה מהפכנית של קבוצת מומחי הטכניון, בראשות חברי-הכנסת הפרופסור יוסף רום, להפקת נפט מפלזמי-שמן, נמכרת בימים אלה לשלוש חברות-נפט ענקיות מארצות-הברית, בראזיל, ומכ"סיקו, אחרי ששר האנרגיה, יצחק מו-דעי, סירב לממן את קידומה בישראל. ההמצאה מאפשרת הפקת נפט בכמויות מסחריות מפלזמי-שמן, המצויים ב-

האמריקאים הזמינו גדרות

בשני מיליון דולר

זו: "המגדר" מייצר כל שנה עבור מערכת הביטחון אלפי טונות של גדרות. לשם כך הוא מייבא אלפי טונות של ברזל ופלדה. חומרי הגלם עבור מערכת הביטחון פטורים ממסים. אולם, "המגדר" מייצר גם לשוק האזרחי, ועל ייבוא חומרי-גלם לצורך זה הוא משלם מסים. אולם מכיוון שלא ניתן להבדיל בין ברזל לברזל, נהג המיפצל למשוך ממחסניו חומרי-גלם עבור הייצור הביטחוני מבלי להקפיד כי יהיו בדיוק אותם חומרי-גלם שיובאו במיסגרת הייצור הביטחוני.

שדום הלוי (במרכז) עם ברילב ביקור במיפעל — 200 מיליון

היה, "המגדר" חייב לייבא חומרי-גלם במיוחד, ורק בהם היה רשאי להשתמש עבור הייצור הביטחוני, הפטור ממסים. בכך ש"המגדר" ערב ברזל בברזל, טען המכס, הוא השתמש מתשלום מסים. קבע השופט בפסק-דינו: "המגדר" היה רשאי, בנסיבות המיקרה, להתחיל את ביצוע הזמנות למישרד-הביטחון באמצעות חומרים שהיו במחסנו, ואחר-כך להחזיר למחסן חומרים מיובאים פטורים ממכס, שהובאו במיסגרת הייצור הביטחוני. שכן, ציין השופט, המזמין קיבל את מה שרצה מבלי שהדבר תלוי בשאלה, אם עשו את הזמנתו בדיוק מאותם מטילים שהובאו מחו"ל במי"גרת הפטור ממסים. הייצור לא הפיק כל רווח נוסף מכך, וכל נסיונות המכס, להוכיח ספקולציות של היצרן באמצעות חילופי ברזלים, חסרי אחיזה במציאות, לדעת השופט.

ועוד קבע השופט, כי "המגדר" נהג כפי שנהג בהתאם להנחיות שקיבל מ"פקידי המכס עצמם. אלה הציגו מישפט ואישרו, כי אכן הורו ל"המגדר" לנהוג כפי שנהג. איי-אפשר היה למלא את הזמנת הביטחונית אילו היה על "המגדר" להמתין, עד שיגיעו החומרים שפורטו בהזמנה זו. שכן מישרד-הביטחון לחץ על המיפעל להזריז בייצור (היה זה אחרי מילחמת יום-הכיפורים).

השופט דיבר בחרפות על התעמרות המכס ב"המגדר", בנסייון להוכיח כי ה"מיפעל רימה בכמויות הגדרות שסופקו לצה"ל. המכס אף שלח את הגדר לבדיקה ב"מכון התקנים", ומשחזקה הבדיקה את "המגדר", התעלם מכך המכס. המכס ישלם עתה קרוב ל-10 מיליון לירות לשלום הלוי. האיש התאושש ל-גמרי מבחינה כלכלית וגם 20 הימים ש-עבר בכלא נשכחו כלא היו.

לפני כמה ימים חתמו נציגי החברות האמריקאיות, הבונות את שדות-התעור פה בנבג, שני חוזים בהיקף גדול עם חברה ישראלית. האמריקאים הזמינו אצל חברת "המגדר" חוטי-תיל וקונצרי-טינות לגדרות עבור כל עבודותיהם ב"ישראל. היקף ההזמנה: 2 מיליון דולר, שהם כ-60 מיליון לירות ישראליות. בכתב החוזה נקבע, כי החברה תהיה בטיב ובתקן המסופקים למערכת-הבטיחון הישראלית. היתה זו, אולי, הפריצה הראשונה בחומת הסירוב של האמריקאים לקנות בישראל. שכן עד חתימת החוזים העדיפו האמריקאים להזמין כל דבר — ממנוף ועד מסמר — באמריקה. הם יקבלו את כספם מקופת מישרד-הביטחון, בשיטת הקוסט-פלוס, לכן לא היה כל פלא בדבר. אלא שייבוא של גדרות תיל מאמריקה לישראל נראה לא הגיוני, ואפילו מוזר. בעל מיפעל "המגדר", שלום הלוי, יכול רק להזדות על כך. זה עתה חתם מיפעלו על חוזים עם מישרד-הביטחון, לאספקת גדרות בשווי 100 מיליון לירות עבור המחנות החדשים של צה"ל בנבג.

עבודות-ענק אלה חייבו את "המגדר" להשקיע 200 מיליון לירות במיפעל ל-עירגול ברזל, כדי להשתחרר מן התלות במיפעלים הישראלים, שאינם יכולים לספק את דרישות השוק. הציוד למיפעל החדש, המוקם ליד מיפעלי "המגדר" ב"קריית-גת, עושה עתה את דרכו לישראל. ממשלת איטליה נתנה מלווה ארוך ל-קנייתו.

ההתרחבות הזו מתבצעת בדיוק חמש שנים אחרי הימים השחורים, שבהם כימעט והתמוטט מיפעל "המגדר", ו"מיידו, שלום הלוי, נעצר לכמה שבועות בגין האשמות של המכס על העלמות-מס והונאות שונות ומשונות. תוך חמש שנים הצליח הלוי להתאושש לחלוטין מבחינה כלכלית. שורה של פסקי-דין, שהאחרון בהם ניתן בשבוע שעבר, טיהרו אותו מרוב האשמות. המדינה חויבה לפצוי תו בסכומים כבדים.

בין פסקי-הדין היה אחד שחייב את המכס לשלם להלוי כ-10 מיליון לירות. 448 לירות מתוכם כשכר-טירחה לעורך-דינו, אמנון גולדנברג.

במארס 1975 פשטו אנשי המכס על מישרד "המגדר" ועצרו את הלוי ל-20 יום. הם טענו בבית-הדין, כי הוא חשוד במתן שוחד לפקיד מישרד-הביטחון, חוץ ובהתחמקות מתשלום מלאי. בעיקר הוא נחשד בכך, שלא שילם מסים על מלאי של ברזל, בטענה כי המלאי דרוש למילוי הזמנת-ייצור של מישרד-הביטחון, בעוד שהמישרד עצמו דרש, שהייצור ייע"מיד מפלדה ולא מברזל. הוא נדרש לשלם מיידי מסים בשיעור של ששה מיליון ל"ו והוטלו עיקולים על כל עסקיו. לא ניתן לו לשחרר סחורות וכל המיפעל שותק.

מייד אחרי שהשתחרר מן המעצר הגיש הלוי תביעה נגד המכס, לתשלום פיצוי על מעצרו-שווא בסך חמישה מיליון ל"ו. כן דרש מן המכס לבדוק את טענותיו, שלא ניתן בכלל לייצר גדרות מפלדה, וכי בהזמנת מישרד-הביטחון דובר על ברזל ולא על פלדה. המכס סירב להתייחס לדרישתו. הלוי פנה אל מישרד-הביטחון, שערך בדיקה, כדי לקבל את תוצאותיה. במיכתב רשמי של היועץ המיפשטי של מישרד-הביטחון, אוריאל גורני, נקבע כי הלוי צודק. היה עליו לספק גדרות תיל מברזל ולא מפלדה.

המכס סירב להתייחס למיכתב של מישרד-הביטחון, והגיש כתב-אישום פלילי נגד הלוי על נסיון לשחד עובד-מכס בעת ביקורת מלאי. הדיון בתביעה זו עוד לא הסתיים.

כאשר ראה הלוי כי תחת להתייחס להוכחות שסיפק, כן פעולות המכס נגדו מקורן בטעות, עוד ממשיכים להתנכל לו, פנה פעמיים לבית-הדין הגבוה לצדק. הוא קיבל שני פסקי-דין לטובתו, שחייבו את המכס לחדול מן הצעדים המינהליים שנקטו נגדו ונגד מיפעלו. בנוסף לכך פנה לבית-הדין-המיפשט המחוזי, בתביעה אז-רחית רגילה נגד המכס. פסקי-הדין ב"תביעה זו ניתן לאחרונה על-ידי השופט חיים רובין.

טענת "המגדר" בבירור המיפשטי היתה

ג'ו גולן

עבר לאמריקה

יוסף ("ג'ו") גולן, מי שכיהן כיועץ מיוחד לממשלת סנגל, שיום את פרויקט בתי-הזיקוק הגדולים של סנגל בהשקעה איראנית (לפני מהפכת חומייני), העביר את מושבו לארצות-הברית. היעסקה ה"סנגלית בוטלה בעיקבות ההפיכה באי-ראו, וגולן ממשיך לייעץ לממשלת מארו-קו ולייצג אינטרסים כספיים אמריקאיים בארצות-הברית. לגולן קשרים טובים עם מישפחת קנדי, תודות לידידות ממושכת עם אלאנור רוזבלט.

הצלחה לשבועי-האוכנה

הישראלים בבריטניה

יצרנים שהציגו מוצרי הלבשה בשבועי-האופנה הישראלי בלונדון חזרו שבעי-רצון. התצוגה הגיעה ללונדון אחרי ש"הצוגה בדיסלדורף והיא תמשיך אחר-כך להולנד. במקום ביקרו נציגי כל הקניינים הגדולים. הביקוש העיקרי היה ל-גנדי-ספורט משני חלקים. הצלחה מיידי חדת זכו בגנדי-ספורט של "ליף", "בנט", "גיבה" ומוצרי עור ודמוי-עור של "סל-פטר".

מסים ייצג את

הגורם האנושי

המפיק אלכס מסיס ייצג באורח בילעדי ובנלאומי את הסרט החדש של אוטו פרמינגר, "הגורם האנושי", ש"יופק לפי ספרו של ג'ראהם גריין. בסרט ישתתפו ריצ'ארד אטנבורו, ג'ון גילגוד, רוברט מורלי וניקול ויל-ייאמסון.

סרטים אחרים, שמיסיס מייסד מימון להפקתם, הם "מיקרה גבול" של מילכ בת-אדם, שיצולם בקרוב בחיפה, וסרט של משה מזרחי, עם סימון סנ-יורה, שיצולם בצרפת. שני הסרטים יוצגו בפסטיבל קאן בשנה הבאה.

מינפלאות בוק

לאומי בחו"ל

סניף בנק-לאומי בנמל-התעופה לוד מוכר תמורת לירות רק דולרים ולירות שטרלינג. מי שרוצה לרכוש מטבע אירופי אחר, אינו יכול לעשות זאת. מי שינסה לפנות לסניף בנק-הפועלים במקום, יגלה כי הסניף סגור במשך מרבית שעות היום. לעומת זאת יש דברים מוזרים אחרים בסניפי ב"ל בחו"ל. בבריטניה ניתן ל-שוך בכל סניף של ב"ל, באמצעות כרטיס "ויזה", עד 300 דולר ללא אישור מיוחד. בצרפת מותר למשוך רק 150 דולר. בצרפת מסרבת חברת, "אל על" לקבל תשלומים בכרטיסי, "ויזה" של בנק-לאומי.

רוזנבוים שותף

עם רפפורט

טיבור רוזנבוים והספנים הקים חברה להש"קעות עם איל ההון והספנות ברוך רב-פורט, אף הוא מז'נבה. רוזנבוים מתכוון לייזם פרויקטים בליבריה, שבה הוא משמש עדיין קונסול דיפלומטי לזועידת האטום בווינה. רפפורט מימן בשעתו ער-בות בת חמישה מיליון פרנקים שוויי-ציים, שנדרשה להוצאת רוזנבוים מן ה"מעצר, עתה הוא מממן את עסקי ההש"קעות החדשים שלו.

מילחמת

יורשי "דובק"

מתחדשת

עורך-הדין שלמה תוסיה-כהן ה"דיע לבעלים ולמנהלים של קונצרן הסי-גריות "דובק", מרטין זורח גהל, כי אם לא יקיימו את הבטחתם לתש-לום קיצבה קבועה לאלמנת מיסד "דו-בק", אלכסנדר וסקביץ, יתבע אותם בבית-הדין-המשפט. תוסיה-כהן צירף תצהיר שלו ושל יורשי וסקביץ, נחום ואילנה, שבהם נאמר, כי בעת הסכם מכירת ה"מניות של נחום וסקביץ לעורך-הדין של "דובק", משה בן-פרץ, התחייבו מרטין זורח גהל לשלם קיצבה קבועה לאלמנתו מיסד החברה.

תמורת ההבטחה, ניטען בתצהיר, קיב"לה מישפחת גהל מיסמכים והקלטות מידי וסקביץ, שנגעו לאופן שבו ניהלה את העסקים.

יבואנים אינם

נחזיקים

כולאי חלפים

יבואני כלי-רכב, החייבים על פי החוק להחזיק מלאי נאות של חלקי-חילוף, אינם עושים זאת.

לקוח שביקש לרכוש זוגות לחלון קדמי של מכונית, "שברולט", ענה על-ידי היבואן כי ישלש 10 אלפים לירות, ויקבל את הזוגות כעבור שלושה שבועות. הסתבר כי היבואן אינו מחזיק מלאי של חלק זה.

יבואן אחר אינו מחזיק אביזר חיוני, שהוא חלק ממערכת-הבלמים. מישרד התחבורה, שהתבקש לבדוק טענות כאלה, נוטה לקבל את תירוצי היבואנים, כי המלאי אובד בגלל ייצומים בנמלים, ועוד סיבות מסוג זה.